

Η ΕΚΘΕΣΙΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ

ΤΟΥ ΣΤΡ. ΜΙΜΗ ΖΑΡΒΑΝΟΥ

Η Πανελλήνιος Έκθεσις Αρχιτεκτονικής είνε, κατά γενική γνώμη, μιά εξαιρετική προσφορά στην καλλιτεχνική ζωή του τόπου. Οι αναθεωρήσεις των βασικών προβλημάτων, που επέβαλε η εποχή μας στις τέχνες, είνε καιρός να πάρουν την όριστική τους μορφή, μορφή καθαρού άπολογισμού στον σχετικό τομέα της σύγχρονης αισθητικής.

Ωριμος εισηγητής αυτής της ανάγκης γίνεται η Έκθεσις Αρχιτεκτονικής. Η Αρχιτεκτονική, η επίδοξος πρωταγωνίστρια των καλλιτεχνικών τάσεων του 20ου αιώνα, έχει κερδίσει σήμερα σ' όλες τις πολιτισμένες χώρες μεγάλες νίκες, έχει πραγματοποιήσει έργα μεγάλης πνοής, νέας μορφής, κ' έχει αναδείξει την τεράστια σύνθετική αρχιτεκτονική σκέψη ενός Λεκορμπυζιέ.

Μελετητής κάθε σταθερού και γνήσιου καλλιτεχνικού περιεχομένου, η σύγχρονη Αρχιτεκτονική έχει ακόμη αποκαλύψει τις άπειρες σχέσεις της με την ποίηση, την ζωγραφική και την γλυπτική και διεκδικεί επίμονα και θετικά τη μεγάλη συμφωνική λέξη, του αιώνα μας: τη μορφή, σαν σύμβολο, ενός όριζοντα με έξοχη προοπτική, με βασικούς φυσικά νόμους, αλλά με άπεριόριστη θεωρία της άνεσης και του χώρου.

Μιά τέτοια τέχνη, όπως μας παρουσιάζεται, είνε λογικό να άφομοιώνη άμεσα την παγκόσμια έννοια της αισθητικής σαν συνισταμένης τεχνών και εποχών.

Η εμφάνισις ενός αρχιτεκτονικού έργου δεν είνε πράξη που συναρμολογείται σε ούδέτερο χώρο, αλλά σε χώρο που η μερική είτε η συνολική έκφρασή του επηρεάζει την άτμόσφαιρα και διαμορφώνει το άτομο ως ένα σημείο και ψυχολογικά. Έτσι, η ανάγκη της να συνδυάζεται, να υποδείχνη μελλοντικώς, να αναγκάξη η και να προσαρμόζεται, της έδωσε εύχέρεια καταπληκτική και σαν άποτέλεσμα τούτου την ώδηγήσε να υιοθετήση πλήρως την ποιητική λειτουργία, την φαντασία και την έμπνευση για μιά καλύτερη επικοινωνία με το σχέδιο, κι' ως κάποιος βαθμός με το υλικό. Μ' αυτά τα προσόντα η Αρχιτεκτονική πέρασε θριαμβευτικά από τη χρυσή πύλη της καλλιτεχνικής δημιουργίας. Το φώς και η προοπτική δεν χρειάζονται πιά μόνο στο ζωγράφο, η γραμμή και η συνολική άποψη δεν ανήκουν μόνο στο γλύπτη, όπως δεν ανήκουν μόνο στη μουσική η άρμονική και η ρυθμική διευθέτηση της μορφής.

Η Αρχιτεκτονική σήμερα δεν άκολουθει άπλώς τάσεις και διαθέσεις της οποιασδήποτε ανθρώπινης κοινωνίας, αλλά συνεργάζεται θετικά και πνευματικά, σε προέκταση, με τις άλλες πνευματικές τέχνες, για τη λυρική τοποθέτηση του ανθρώπου και της «θήκης» του, δηλαδή της πολιτείας.

Η μελλοντική επίδιωξη της Αρχιτεκτονικής —δσον εργάζεται άποσπασματικά— είνε να «αναγκάξη», κατά προσέγγιση, σ' ένα σταθερό επίπεδο εξέλιξεως τους μεταγενεστέρους. Ακόμη και να επιβάλη μιά διαρκή εξέλιξη και άνοδο μορφής, αφού οι συνδυασμοί προς το «α ριόσι» είνε τόσο πλούσιοι όσο και άπίθανοι. Δεν επιτρέπει όμως την κατάπτωση, κι' άπ' αυτό η προσφορά της είνε άνεκτίμητη στην εξέλιξη του πολιτισμού. Γιατί η μίμηση είνε το κατώτερο επίπεδο, στο όποιο μπορεί να ξεπέση ο καλλιτέχνης-άνθρωπος.

Πλάι στον μοντέρνο ρυθμό, αν δεν δώσης κάτι διαρκέστερο, όφείλεις, τούλάχιστον, να δώσης έφάμιλλο ρυθμό.

Η αναζήτηση, κυρίαρχο στοιχείο κάθε τέχνης, άποτελεί τη μεγάλη πλαστική ουσία της σκέψης, και το βασικό έφόδιο για κάθε

σύγχρονο, που η ύπάρχουσα μορφή του δημιουργεί μιά τεταμένη και πάντοτε εύφορη κατάσταση προς το καινούργιο και το τελειότερο.

Η έκθεση, ειδικά, έμφανίζει όρισμένες θέσεις για αντίρρήσεις: σχετικά σωστές είνε κάποιες σκέψεις στο κριτικό άρθρο του κ. Μ. Καλλιγιά. Η έκθεση μειονεκτεί από άπόψεως προπλάσμάτων, ενώ τα περισσότερα έργα έκτίθενται φωτογραφικά. Χωρίς μ' αυτό να μειώνεται η προσφορά της.

Η άμερικανική αρχαιολογική σχολή παρουσιάζει άναπαραστάσεις της Άγοράς των Άθηνών (δυτική πλευρά) του Παρθενώνα κλπ. με διακριτικότητα, χωρίς το «πιθανόν» να έκδιάξη προφορικά την φαντασία η να την παραδιάξη μορφικά. Επίσης αξιόλογες είνε οι εργασίες της Γαλλικής Αρχαιολογικής Σχολής για τη Δήλο —μωσαϊκά οικίας των προσωπείων, άπόψεις τμημάτων από τις περίφημες άνασκαφές της Σχολής.

Γενικά, οι δύο αυτές Σχολές δίνουν μιά σαφή μελέτη της αρχαίας ελληνικής αρχιτεκτονικής. Όραία σύγχρονα έργα παρουσιάζει και το τμήμα του ύπουργείου Άνοικοδομήσεως —κτίρια τριών ύπουργείων του αρχιτέκτονος κ. Γ. Πετρισοπούλου, το σχολείον Λάρδου Ρόδου του ίδιου, και τα Λουτρά Πρεβέζης του άρχιτ. κ. Κ. Κραντονέλλη.

Ο Σύλλογος Έλληνικής Λαϊκής Τέχνης έκθέτει διάφορα σχέδια οικιών (έξωτερικά) που και ως μελέτες χρωμάτων ξεχωρίζουν με την σαφήνειά τους και την ποιητική τους αντίληψη του ελληνικού χώρου. Μοντέρνα και ιδιότυπα είνε τα σχέδια του τμήματος Πολιτικής Άεροπορίας, όπου περισσότερο προσελκύουν ο άεροσταθμός Κερκύρας και ο τύπος άεροσταθμού έσωτερικών γραμμών.

Πλούσια παρουσιάζονται τα άτομικά τμήματα. Μία έπαυλη του άρχιτ. κ. Μ. Φραγκούλη, ένα ωραιότατο Παβιγιόν του κ. Χ. Κύρτσου, επίσης ένα έξοχικό της Βουλιαγμένης του άρχιτ. κ. Σ. Λεγγέρη. Το Μνημείον του Άφανούς Ναύτου του κ. Ι. Ζολώτα (α' βραβείον). Τρεις σπουδές σε σκηνικά Α'—Β' πράξεων της όπερας «Κάμπος» του Ντ' Άλμπέρ του κ. Π. Καραντινού. Τ' «Άναφιώτικα», τέμπερα του κ. Γιουριφόμιν, και τρεις περίφημες αύλες πολυκατοικίας του καθηγητού κ. Κιτσική.

Το τμήμα της Μακρονήσου παρουσιάζει κι' αυτό εξαιρετικό ενδιαφέρον. Ιδιαίτερα πρέπει να τονισθή η καλή χρήση του φακού κι' η καλλιτεχνικώτατη άπόδοση των φωτογραφιών. Άλλά και εις την συνολική εμφάνιση του τμήματος διαφαίνεται η κοπιώδης προσπάθεια και η έπιμελημένη εργασία που συνετελέσθη από το Γραφείον Έργων του ΟΑΜ)ΓΕΣ υπό την διεύθυνσιν του ύπολοχαγού Μηχανικού κ. Α. Κονταρίνη και των συνεργατών του Σ. Διζικιρίκη, άρχιτ., Ε. Σταυρίδη, σχεδιαστού, Γ. Χατζηθεοδώρου, πολ. μηχανικού, Γ. Γεωργακοπούλου, μηχαν.-ήλεκτρολόγου, και Ε. Άνδρουλιδάκη, έργοδηγού.

Άπό τα έκτιθέμενα έργα ξεχωρίζουμε το θέατρο του ΑΕΤΟ, τον Ξενώνα του ΒΕΤΟ με το συντριβάνι, την ύπέροχη έκκλησία του ΑΕΤΟ, το Λιμεναρχείο του ΒΕΤΟ και το «Ηρώων» Μακρονήσου, όλα έργα έμπνεύσεως, που προωθούν το δημιουργικό πνεύμα στον έξοχο αυτόν τομέα της ελληνικής Τέχνης.

Έχω τη γνώμη πως η Πανελλήνιος Έκθεσις Αρχιτεκτονικής στο σύνολο της εξαιρετικής της σημασίας τονίζει και μιάν άλλη άποψη: Σχετικά η σκέψη δημιουργίας άτομικών έκθέσεων κατά την έννοια των ζωγραφικών δεν θα ήταν ύπερβολική.